

Izveštaj o eksternoj evaluaciji za:

Visoku školu PRIMUS, Gradiška

HEAARS broj: 89/14

Datumi posjete: 02-04.11.2014. godine

Lokacija: Ul. Dositejeva bb, GRADIŠKA

Komisija za eksternu evaluaciju: Prof. dr Miladin Jovičić, predsjednik, Dr Iring Wasser, Prof. dr Pantelija Dakić i Bojan Tešić.

Koordinator: Tatjana Radaković

Kriterijumi evaluacije: Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u evropskom prostoru visokog obrazovanja – ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in European Higher Education Area - European Association for Quality Assurance in Higher Education, 2009, Helsinki, 3rd edition) i Kriterijumi za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH broj: 75/10).

Sadržaj

1.0 Aplikacija	3
1.1 Informacija o procesu akreditacije	3
1.2 Podaci o visokoškolskoj ustanovi	3
1.3 Podaci o zahtjevu	4
2.0 Eksterna evaluacija	4
2.1 Prethodne aktivnosti	4
2.2 Posjeta visokoškolskoj ustanovi	5
3.0 Mišljenje o ishodu eksterne evaluacije	6
3.1 Ocjena kvaliteta po pojedinačnim kriterijumima	7
3.2 Generalna procjena prijavljenih studijskih programa	15
3.3 Preporuka za akreditaciju	16

1.0 Aplikacija

1.1 Informacija o procesu akreditacije

Prije pristupanja procesu akreditacije, Visoka škola PRIMUS, Gradiška je uvidom u Uputstvo za pristup akreditaciji provjerila ispunjenost preduslova za pripremu aplikacije za akreditaciju. Aplikacija je predata 08.05.2014. godine, a Komisija za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuka o akreditaciji visokoškolskih ustanova (u daljnjem tekstu Komisija) je formirana Odlukom Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske o formiranju Komisije domaćih i međunarodnih stručnjaka za ocjenjivanje i reviziju kvaliteta i davanje preporuka o akreditaciji broj: 89-3-1/14 od 21.07.2014. godine.

Komisija je imenovana u sljedećem sastavu:

- Prof. dr Miladin Jovičić, predstavnik akademske zajednice Bosne i Hercegovine, predsjednik
- Dr Iring Wasser, međunarodni stručnjak, član
- Prof. dr Pantelija Dakić, predstavnik privrede i prakse, član i
- Bojan Tešić, student, član

Ispred Agencije za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske za koordinatore komisije imenovana je Tatjana Radaković, mr.

Ugovor za usluge akreditacije sa Visokom školom PRIMUS, Gradiška potpisan je 29.08.2014. godine. Posjeta ustanovi je obavljena u periodu od 02.11. do 04.11.2014. godine.

1.2 Podaci o visokoškolskoj ustanovi

Podaci o visokoškolskoj ustanovi:	
Naziv, adresa i e-mail adresa institucije	Visoka škola "PRIMUS" Gradiška, Adresa: Dositejeva 3, Gradiška e-mail: primus.gradiska@gmail.com
Internet adresa	http://primus-gradiska.org/
Naziv, broj i datum akta o osnivanju	Odluka o osnivanju бр. 01/06 од 01.02.2006. год.
Poresko-identifikacioni broj (PIB)	402277250000
Matični broj dodijeljen od Republičkog zavoda za statistiku	11002293
Ime, prezime i adresa (naziv i sjedište) osnivača	Ranko Bakić Adresa: Zore Kovačević br. 65, Banja Luka
Broj i datum odluke o imenovanju lica ovlašćenog za zastupanje	PR-02-02-08.2/14 od 11.01.2014. god.
Broj i datum dozvole za rad visokoškolske ustanove	Dozvola za izvođenje studijskih programa: Javna uprava, Bankarstvo i Poslovna informatika u trajanju od 3 godine, br. 07.023/602-865/08 od 11.02.2008. god. Dozvola za izvođenje studijskih programa: Javna uprava, Bankarstvo i Poslovna informatika, br. 07.023/612-147-4/10 od 06.10.2010. god. u trajanju od 4 godine i SP Marketing u

	trajanju od III i IV godine. Dozvola za izvođenje studijskog programa: Računarske i informacione nauke, smjer – Informacione tehnologije br. 07.023/612-5-6/11 od 22.04.2013. god. i br. 07.023/612-5-4/11 od 20.07.2012. god. Dozvola za izvođenje studijskog programa: Pravo, smjer – Javna uprava br. 07.023/612-5-6/11 od 24.09.2012. god.
Broj i datum dozvole za rad van sjedišta	Visoka škola „PRIMUS“ Gradiška nema dozvolu za rad van sjedišta.
Organizacione jedinice koje se posjećuju i odgovorna lica	Visoka škola „PRIMUS“ Gradiška nema organizacionih jedinica.
Kontakt osoba (za posjetu)	Sanita Marjanović
Broj telefona	051/816-268; 065/682-373

1.3 Podaci o zahtjevu

U trenutku predaje aplikacije, visokoškolska ustanova je predočila dokumentaciju u štampanom i elektronskom obliku na srpskom i engleskom jeziku. Sastavni dio ovog izvještaja čini Dokumentaciona osnova za ocjenjivanje data u Prilogu 1. izvještaja.

Studijski program koje je visokoškolska ustanova prijavila u svrhu pregleda ispunjenosti kriterijuma za institucionalnu akreditaciju:

Program prijavljen za evaluaciju		
Naziv studijskog programa:	Nivo studija	Naziv(i) izlaznih kvalifikacija
Studijski program Bankarstvo	I ciklus	Diplomirani ekonomista, studijski program Bankarstvo

2.0 Eksterna evaluacija

2.1 Prethodne aktivnosti

Agencija za akreditaciju visokoškolskih ustanova svim članovima Komisije dostavila je, u elektronskoj formi, materijal na kojem su dokumenti koji definišu proces akreditacije, odnosno zakonski propisi, Pravilnik o akreditaciji i Uputstvo za sprovođenje eksterne evaluacije, standardi i kriterijumi, te Aplikacija visokoškolske ustanove sa pratećim dokumentima, kao i obrasci neophodni za rad komisije.

Na prvom sastanku, održanom 23.10.2014. godine u Agenciji, Komisija je utvrdila metodologiju rada i između ostalog usaglasila, poštujući akte Agencije, da svaki član komisije ima obavezu da na osnovu analizirane dokumentacije visokoškolske ustanove popuni obrazac individualne kontrolne liste koja služi kao podsjetnik članu Komisije sa pitanjima, zapažanjima i zahtjevima za dodatne dokumente za posjetu ustanovi. Na istom sastanku su dogovorene sve pojedinosti rada, usaglašeno zajedničko razumijevanje zahtjeva standarda i kriterijuma, nakon čega je Komisija usaglasila Plan i program posjete visokoškolskoj

ustanovi koji je Prilog 2 ovog izvještaja, a predviđa posjetu u trajanju od dva radna dana u skladu sa Uputstvom o sprovođenju eksterne evaluacije.

Prije posjete Komisije za eksternu evaluaciju, rukovodstvo i predstavnici službi visokoškolske ustanove su upoznati sa detaljima i tokom predstojeće posjete, te im je blagovremeno dostavljen Plan i program posjete koji je usaglašen sa predstavnicima visokoškolske ustanove te je dogovoren način pristupa i rada Komisije. Predmet eksterne evaluacije je visokoškolska ustanova i prijavljeni studijski programi kao što je navedeno u Aplikaciji za akreditaciju Visoke škole PRIMUS, Gradiška.

Komisija je održala drugi radni sastanak 02.11.2014. godine, dan prije posjete Visokoj školi PRIMUS, Gradiška na kome je detaljnije dogovoren tok posjete, fokus na pojedina pitanja, analiza utisaka nakon pregleda aplikacije visokoškolske ustanove, način vođenja razgovora, usaglašavanje stavova na osnovu pojedinačnih ček-lista, kao i druga pitanja od važnosti za profesionalan rad Komisije.

2.2 Posjeta visokoškolskoj ustanovi

Komisija je u skladu sa Uputstvom za sprovođenje eksterne evaluacije razgovarala sa sljedećim timovima: rukovodstvom, timom za kvalitet i samoevaluaciju, predstavnicima studentske službe, pravne službe, računovodstva i biblioteke, predstavnicima svršenih studenata, predstavnicima privrede i tržišta rada, predstavnicima akademskog osoblja studijskog programa koji je bio pregledan tokom akreditacije i predstavnicima studenata svih godina. Tokom razgovora je vođen zapisnik, koji sadrži i spisak svih navedenih učesnika, a isti je dostupan u arhivi Agencije, dosije Visoke škole PRIMUS, Gradiška.

Tokom prvog dana posjete, 03.11.2014. godine održan je uvodni sastanak sa predstavnicima ustanove na kojem su se predstavili članovi komisije, a zatim su uslijedili sastanci sa rukovodstvom na čelu sa direktorom, prof. dr Ranko Bakić, timom za kvalitet i samoevaluaciju, predstavnicima studentske službe i biblioteke, pravne službe i računovodstva, komisijom za međunarodnu saradnju, nastavnim osobljem Visoke škole, svršenim studentima i predstavnicima tržišta rada.

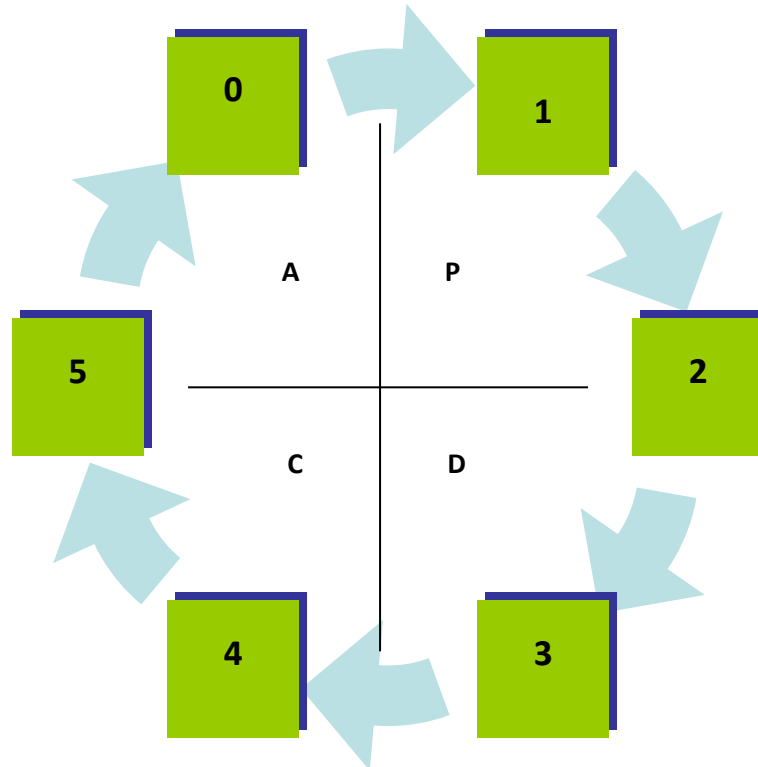
Tokom drugog dana posjete Komisija je tokom obilaska fizičkih resursa i nastave razgovarala i sa studentima koje je odabrala metodom slučajnog uzorka. Tokom obilaska ustanove Komisija je posjetila biblioteku koja sadrži svu obaveznu literaturu, savremeno opremljene učionice od čega su dvije multimedijalne u kojima postoji mogućnost snimanja predavanja. Studentska služba posjeduje sve potrebne sadržaje.

Nakon posjete Komisija je održala interni sastanak na kojem je usaglasila sadržaj i smjernice preliminarog izvještaja te popunila obrazac Ocjene stanja i preporuke za unapređenje koje predviđa definisanje dobrih i slabih strana, te preporuka za unapređenje po svakom kriteriju ponaosob, a isti je zatim usmeno prezentovan predstavnicima ustanove. Prezentaciji su prisustvovali rukovodstvo i predstavnici za kvalitet ustanove, a na preporuke se u ime Komisije osvrnuo predsjednik Komisije. Rukovodstvo se nakon usmene prezentacije preporuka zahvalilo Komisiji na radu i kvalitetnim preporukama.

3.0 Mišljenje o ishodu eksterne evaluacije

Eksterna evaluacija je urađena provjerom nivoa ispunjenosti zahtjeva ESG standarda i Kriterijuma za akreditaciju visokoškolskih ustanova u izvođenju studijskog programa Bankarstvo na Visokoj školi PRIMUS, Gradiška:

Skala za ocjenjivanje se zasniva na PDCA krugu i EFQM modelu i predstavljena je na sljedeći

način:

Kriterijumi za ocjenu:

0 – nema dokaza ili postoje djelimični, nepouzdana dokazi ispunjenja zahtjeva (potpuno novo ili strano u organizaciji),

1 – zahtjev je planiran – postoji samo na papiru – P (plan),

2 – zahtjev je planiran i djelimično sproveden – i na papiru i primijenjen – D (djelo),

3 – zahtjev je planiran, sproveden i prate se efekti – C (provjera),

4 – zahtjev je planiran, sproveden, prate se efekti i poredi s drugima – A (poređenje) i

5 – zahtjev je planiran, sproveden, prate se efekti i uvode stalna prilagođavanja i poboljšanja na osnovu poređenja sa najboljima.

I	VŠU ne ispunjava zahtjev	0
II	VŠU djelimično ispunjava zahtjev	1
III	VŠU pretežno ispunjava zahtjev	2 i 3
IV	VŠU u potpunosti ispunjava zahtjev	4 i 5

3.1 Ocjena kvaliteta po pojedinačnim kriterijumima

A.1 Razvoj i strategija visokoškolske ustanove						
Zahtjevi ESG standarda 1. 1) i BiH kriterija a1) , a2) i a3)						
Dobre strane: Postoji strategija razvoja ustanove za period 2013.-2018. Strategija je prezentovana Komisiji. Ciljevi su jasno definisani. Po riječima zainteresovanih strana s kojima je Komisija obavila razgovor, ova ustanova je veoma važna obrazovna ustanova za region, iako samo u krugu od nekih 70 km i visoko cijenjena u regionu. Postoje ambicije za budući razvoj sa ciljem da ustanova postane univerzitet.						
Loše strane: Nema presjeka procesa realizacije ciljeva iako se već dvije godine realizuje Strategija. Komisija smatra da je Strategija razvijena od strane uže grupe zainteresovanih strana. Nisu svi upoznati sa sadržajem Strategije, pogotovo oni od čijeg angažovanja u najvećoj mjeri zavisi realizacija strategijskih ciljeva.						
Preporuke za unapređenje: Upoznati detaljnije sve zainteresovane strane sa značajem i ciljevima Strategije i uspostaviti sistem praćenja realizacije ciljeva. Napraviti ciljeve da budu mjerljivi kako bi se lakše pratila poboljšanja ili pogoršanja sistema kvaliteta za određeni period.						
Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III	IV		
A.2 Upravljanje, unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta i kultura kvaliteta						
Zahtjevi ESG standarda 1.1), 2.1.), 2.6.) i BiH kriterija b1), b2), b3), b4) i b5)						
Dobre strane: Postoji formalno uspostavljen sistem upravljanja kvalitetom, kultura kvaliteta i njeno unutrašnje obezbjeđenje. On se formalno manifestuje kroz rad Komiteta za osiguranje kvaliteta u čiji rad i rezultate se Komisija uvjerila. (Komisiji priložen Zapisnik sa XV sjednice Komiteta od 01.09.2014. godine). U okviru Komiteta je formirano 15 komisija za praćenje kvaliteta. Redovno se vrši anketiranje studenata.						
Loše strane: Nisu jasno precizirane uloge svake od komisija i nema praćenja efekata rada komisija unutar Komiteta. Komisija nije dobila jasan uvid u rad komisija pojedinačno. Izvještaji Komiteta i komisija u materijalu koji je dostavljen u aplikaciji su iz 2010. i 2011. godine. Samoevaluacioni izvještaj je rađen 2010. godine, a sljedeći tek 2014. godine. Nisu prikazane popunjene korektivno-preventivne mjere usmjerene ka rješavanju slabosti kvaliteta visokoškolske ustanove, što jednim dijelom pokazuje da visokoškolska ustanova nema definisane početne indikatore niti koristi analize za stalna poboljšanja. Dakle, sistem internog obezbjeđenja kvaliteta nije zatvoren, a studenti nemaju nikakvu povratnu informaciju iz sistema koja bi pokazala da je došlo do poboljšanja. Nije uspostavljen sistem „benchmarking-a“, poređenja sa najboljima u istoj djelatnosti. Ne postoji razumijevanje pojma kritičko razmišljanje u smislu stalnog poboljšanja rada.						

Preporuke za unapređenje:

Koristiti rezultate sprovedenih analiza za poboljšanja i informisati krajnje korisnike o rezultatima sprovedenih aktivnosti na poboljšanjima. Poboljšati sistem praćenja obaveza i odgovornosti pojedinaca odgovornih za određene dijelove internog sistema obezbjeđenja kvaliteta i uvesti praćenje naknadnih aktivnosti. Razmisliti o sredstvima za anketiranje, uvesti mogućnost da studenti daju komentar pored ocjene.

U situaciji brzih promjena u svim oblastima, a posebno u oblasti obrazovanja potrebno je raditi samoevaluacione izvještaje redovno (godišnje) i koristiti ih kao instrument za sprovođenje aktivnosti poboljšanja. Takav način rada bi bio od koristi samoj ustanovi, a samoevaluacioni izvještaji bi bili osnova za kontrolu ispunjenosti kriterija za akreditaciju.

Uspostaviti mjerljive indikatore kvaliteta i sistemski raditi na njihovom praćenju. Uvesti i sprovođenje korektivno-preventivne mjere tamo gdje su uočene neusaglašenosti.

Na sjednicama nastavno-naučnog vijeća saopštavati rezultate anketiranja i pratiti realizaciju usvojenih mjera.

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III		IV	

A.3 Procedure i obezbjeđenje kvaliteta studijskih programa

Zahtjevi ESG standarda 1. 2) i BiH kriterija b1) , b2) i b3)

Dobre strane:

U okviru visokoškolske ustanove postoje formalno donesene procedure koje zadovoljavaju minimum kriterijuma za vrednovanje. Komisiji je dostavljena Knjiga predmeta studijskog programa Bankarstvo gdje su prezentovani silabus za svaki predmet.

Aktima je definisana zastupljenost studenata u raznim komisijama. Studentski parlament je osnovan na ustanovi. U visokoškolskoj ustanovi postoji obezbjeđenje kvaliteta studijskih programa u što se komisija i uvjerila pregledajući Knjigu predmeta studijskog programa gdje se jasno vide silabus za svaki predmet.

Loše strane:

Komisija je mišljenja da su sadržaji predmeta „živa materija“ koju svake godine treba dopunjavati da bi se poboljšao nivo nastave. U silabusima koji su Komisiji prezentovani, ne postoji usaglašavanje na nivou godine, odnosno prije početka svake školske godine. Nije prezentovan dokaz o izmjenama studijskih programa, vrsti i sadržaju predmeta prezentovanih kroz silabuse. Nedovoljno definisani ishodi učenja. U razgovoru sa studentima komisija saznaje da studentski parlament postoji samo u aktima, a da se sva pitanja studenata rješavaju lično sa direktorom visokoškolske ustanove.

Preporuke za unapređenje:

Predmetni nastavnici redovno trebaju pratiti dešavanja u svojim naučnim oblastima i ista na vrijeme inkorporirati u silabuse predmeta koje predaju i to primijeniti u samom procesu izvođenja nastave.

Procedure, akti i svi drugi dokumenti koji su „formalno“ napisani zbog akreditacije trebaju se primjenjivati kako bi studenti visokoškolske ustanove, kao i svi drugi, u kratkom periodu osjetili pomjeranje granica kvaliteta same ustanove, a kasnije i svega što proizilazi iz nje.

Potrebno je da nastavnici svake godine razmotre studijski program i da konstatuju da li ima dopuna ili ne u narednoj godini.

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III		IV	

A.4 Ocjenjivanje studenata

Zahtjevi ESG standarda 1. 3) i BiH kriterija g1) i g2)

Dobre strane:

Postoji ustaljena forma polaganja ispita definisana kroz Pravilnik o ocjenjivanju i vrednovanju rada studenata. Studenti su zadovoljni prosjekom ocjena. Dosijej svršenih studenata se uredno ažuriraju. Komisija se uvjerila u način i postupak ocjenjivanja od strane nastavnika preko priloženih pismenih ispita i seminarskih radova. Studenti su uglavnom zadovoljni kako se provode postupci ispitivanja, a posebno visinom ocjena kao i procentom prolaznosti u šta se Komisija uvjerila razgovorom sa slučajnim uzorkom studenata.

Loše strane:

Nisu definisane žalbene procedure u slučaju nezadovoljstva studenta ocjenjivanjem. Nisu objašnjene razrađene metode koje mogu opravdati prolaznost studenata 80% što je slučaj na ovoj visokoškolskoj ustanovi. Iz razgovora sa studentima Komisija je utvrdila da oni žele mnoge promjene, ali da svoje zahtjeve ne iznose jer se čak ni rezultati analiza anketa ne koriste za stalna poboljšanja, a nisu ni obavješteni o mjerama čak i kada se preduzimaju. Komisija je mišljenja da je ovakva prolaznost posledica pogrešne primjene bolonjskog procesa, koji insistira na kvalitetu, a koji je posledica stalne konekcije između nastavnika i studenata, a koji nije do kraja sproveden u ovoj instituciji. Ako uzmemo u obzir motivisanost nastavnog osoblja koja je na niskom nivou, jasno se izvlači zaključak da su prezentovani rezultati u pogledu prolaznosti i visine ocjena u velikom dijelu posledica prihvatanja „linije manjeg otpora“ od strane nastavnog osoblja.

Preporuke za unapređenje:

Revidirati sistem ocjenjivanja. Obezbjediti eksterni uvid u ocjenjivanje studenata s ciljem dobijanja što objektivnije slike o stečenim znanjima i vještinama studenata. Komisija je mišljenja da ovako visok nivo prolaznosti i prosjek ocjena, koji je prezentovan Komisiji odudara od ocijenjenih ulaznih znanja i vještina koje su svršeni srednjoškolci “ponijeli” iz srednjih škola. Komisija je uzela, metodom slučajnog uzorka, dosije studenta koji je iz srednje škole imao prosjek ocjena 2, a sad kao student ima prosjek 8. Napraviti proceduru koja će se primjenjivati u slučaju nezadovoljstva studenta ocjenjivanjem. Da bi se stekao objektivan utisak o znanju studenta potrebno je na kraju završnu ocjenu pored pismenog dijela ispita, seminarskog rada, vježbi zaključiti preko usmenog ispita studenata.

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III	IV		

A.5 Ljudski resursi
Zahtjevi BiH kriterija d2) , d3) , d4) i d6)

Dobre strane:

Formalno zadovoljeni kriteriji po pitanju broja i strukture nastavnog i nenastavnog osoblja. Posvećenost nastavnog osoblja koje je stalno zaposleno je zadovoljavajuća. Ljudski resursi angažovani u ustanovi su lojalni i ističu važnu ulogu uspostavljenog sistema podučavanja. Komisiji je prezentovan izvještaj Republičke uprave za inspekcijske poslove Banja Luka, broj: 24120/ 616-229- 50- 3/ 14, od 06.06.2014. godine. Na osnovu broja upisanih studenata VŠU ima dovoljan broj nastavnog kadra za izvođenje redovne nastave.

Loše strane:

Komisija je u pojedinačnim razgovorima sa nekim od nastavnika, stekla utisak da postoji značajan nivo nezadovoljstva stalno zaposlenog nastavnog osoblja, prije svega visinom kompenzacije za uloženi napor u izvođenju nastavnog procesa. Lojalnost, po mišljenju Komisije, je posljedica prije svega nepostojanja mogućnosti izbora.

Nije izrađen sistem motivacije nastavnog osoblja, pa je za očekivati da i nivo posvećenosti tog osoblja ispunjenju postavljenih zadataka ne bude adekvatan. Dio nastavnog osoblja je angažovan na više predmeta koji u nekim dijelovima nemaju dodirnih tačaka. Shodno tome se postavlja pitanje kvaliteta nastave.

Kod nekih profesora nije ispoštovana procedura izbora nastavnog osoblja u zvanje u skladu sa zakonom o visokom obrazovanju. Uopšteno govoreći, to se direktno ne tiče ove visokoškolske ustanove jer je kod visoke škole nastavnik ili predavač i oni nemaju istu procedure izbora. Međutim, u dokumentima ove visokoškolske ustanove koriste se zvanja za svakog profesora pojedinačno. Komisija je mišljenja da to šteti ugledu visokoškolske ustanove. Studenti se žale na nedostupnost nastavnog osoblja koji su na ugovoru o dopunskom radu.

Nedovoljno stimulisanje nastavnog osoblja u pisanju naučno-istraživačkih radova.

Strani predavači nisu zastupljeni u nastavi.

Preporuke za unapređenje:

Prevesti što više nastavnog osoblja u stalni radni odnos i poboljšati dostupnost profesora angažovanih na ugovor o dopunskom radu.

Omogućiti nastavnicima da predaju predmete iz samo jedne uže naučne oblasti. Svako drugo rješenje, po pravilu prati pad kvaliteta nastave

Obezbjediti sredstva za stimulisanje nastavnog osoblja za što kvalitetniji pristup izvođenju nastave a posebno u cilju većeg učešća u naučno-istraživačkom radu.

Za pojedine stručne teme treba angažovati eminentne stručnjake iz privrede kako bi se dobilo na kvalitetu nastave.

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III		IV	

A.6 Kvalitet fizičkih resursa

Zahtjevi BiH kriterija đ1) , đ2) , đ3) i đ4)

Dobre strane:

Kvalitet fizičkih resursa je na zadovoljavajućem nivou.
 Menadžment vodi računa o infrastrukturi visokoškolske ustanove.
 Visokoškolska ustanova posjeduje dovoljan broj kvalitetno opremljenih učionica, biblioteku sa kategorizacijom literature, restoranom, kafe barom za studente itd.

Loše strane:

Nedovoljan broj pretplata na međunarodne naučne časopise iz odgovarajućih naučnih oblasti.
 Prostor visokoškolske ustanove ne zadovoljava potrebe lica sa invaliditetom.
 Nema uspostavljenog studentskog smještaja i samim tim ne postoji kultura kampusa, a razlog tome je što je većina studenata zaposlena i studiraju vikendom ili poslije radnog vremena.

Preporuke za unapređenje:

Razmišljati o uspostavljanju kampusa kako je i planirano te poboljšanje resursa koji su na raspolaganju studenata s ciljem uspostavljanja studentske kampus kulture.
 Potrebno je u kontinuitetu obezbjeđivati relevantne naučne časopise iz naučnih oblasti kojim pripada studijski program.
 Nastaviti ulaganja u opremu i infrastrukturu.

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III	IV		

A.7 Informacioni sistemi

Zahtjevi ESG standarda 1. 6) i BiH kriterija e1) , e2) , e3) i e4)

Dobre strane:

Postoje tehničke mogućnosti snimanja predavanja.
 Visokoškolska ustanova ima formalno uspostavljen informacioni sistem.

Loše strane:

Web stranica na engleskom jeziku ne postoji. Informacioni sistem nije u dovoljnoj mjeri iskorišten i primijenjen.
 Informacioni sistem ne omogućuje prikupljanje, analiziranje i korištenje informacija relevantnih za efikasno upravljanje kvalitetom nastavnim i nenastavnim aktivnostima VŠU, a koje bi bile od velikog značaja za izradu narednih samoevaluacijskih izvještaja.

Preporuke za unapređenje:

Informacioni sistem treba obogatiti softverima koji omogućavaju analizu podataka s ciljem pružanja podrške internom sistemu obezbjeđenja kvaliteta. S obzirom na ograničenja studenata po pitanju pohađanja nastave, dobro bi bilo stavljati na veb stranicu snimljena predavanja. **OBAVEZNO URADITI VEB STRANICU I NA ENGLSKOM JEZIKU.**
 Redovno nadograđivati sajt visokoškolske ustanove novinama koje će ga činiti posjećenim.

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III		IV	

A.8 Prezentacija informacija za javnost

Zahtjevi ESG standarda 1. 7) i BiH kriterija ž1) , ž2) i ž3

Dobre strane:

Institucija je dobro prihvaćena u javnosti odnosno lokalnoj zajednici. Komisija se u to uvjerila u razgovoru sa predstavnicima lokalne zajednice iz gotovo svih oblasti delatnosti.

VŠU ima veb stranicu koja se redovno ažurira, uključujući letke za buduće studente sa svim obavještenjima koja su nephodna za upis. Dio predavanja se nalazi na veb stranici. Postoji alumni organizacija.

Loše strane:

Komisija je mišljenja da nije dobro što ne postoji formalno ozvaničena saradnja između predstavnika lokalne zajednice i visokoškolske ustanove. Ne postoje formalno uspostavljene procedure u vidu ugovora ili sporazuma između VŠU i zainteresovanih strana, koje bi u značajnoj mjeri mogle uticati i na profil kadra koji bi „izlazio“ sa ove VŠU. Ako bi postojao sistem provođenja redovne prakse i obuke, VŠU bi mogla na osnovu povratnih informacija od strane studenata koji su bili na praksi da dođu do informacija gdje se prave propusti, koji profili su traženi i koje oblasti nisu dobro obrađene, odnosno studenti ne posjeduju adekvatna znanja i vještine.

Preporuke za unapređenje:

Iskoristiti veze sa privrednicima na bolji način u smislu bolje prohodnosti u zapošljavanju. Kod velikog broja anketiranih predstavnika privrede i tržišta rada, prisutnih na ovom sastanku, postoji pozitivan stav o ovoj visokoškolskoj ustanovi, ali je veoma mali broj svršenih studenata sa ove visokoškolske ustanove zaposlen kod njih. Aktivnije uključiti Alumni organizaciju i nastavno osoblje u promociju visokoškolske ustanove. Potrebno je sve kvalitetne diplomske i seminarske radove studenata prezentovati na veb sajtu.

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III		IV	

A.9 Međunarodna saradnja
 Zahtjevi BiH kriterija z1) , z2) i z3

Dobre strane:

U razvojnoj strategiji se spominje internacionalizacija. Strani jezici su uvedeni kao predmeti. Komisija je mišljenja da kod ljudi koji vode ovu visokoškolsku ustanovu postoji dobra volja za saradnju sa drugim zemljama, posebno sa onima iz okruženja i sa njihovim visokoškolskim ustanovama kao i privredom.

Loše strane:

Ne postoji strategija internacionalizacije, nema kancelarije za međunarodnu saradnju, nema osobe koja je zadužena samo za međunarodnu saradnju. Samim tim nema mogućnosti komparacije stečenih znanja i vještina na ovoj visokoškolskoj ustanovi i na drugim institucijama u okruženju sličnog ili istog profila. Zanemareno je učenje stranih jezika u smislu upotrebe jezika. Nije ostvarena saradnja sa nekom od međunarodnih institucija niti postoje zajednički projekti sa institucijama sa drugih prostora s ciljem razmjene nastavnika i studenata. Objašnjenje menadžmenta je da je to posljedica institucionalnog statusa ove ustanove i da će sasvim druga situacija biti kada se dovrši postupak prevođenja visoke škole u univerzitet.

Mobilnost-posjeta studenata i nastavnog osoblja drugoj VŠU traje 2-3 dana.

Preporuke za unapređenje:

Podržati sistem komunikacije na engleskom jeziku s ciljem obezbjeđenja aktivnog znanja. Osmisliti pilot projekte podučavanja na engleskom jeziku, u smislu pružanja dodatnih znanja i nastavnom kadru i studentima sto je prvi korak ka internacionalizaciji. Bilo bi dobro da se neka predavanja održe na engleskom ili nekom drugom jeziku.

Menadžment visokoškolske ustanove treba uspostaviti uzajamnu saradnju sa drugim visokoškolskim ustanovama u cilju mobilnosti nastavnog osoblja i studenata. Saradnja treba da obuhvati posjete i boravak od mjesec i više dana u drugoj visokoškolskoj ustanovi.

Međunarodnu saradnju visokoškolske ustanove isključivo organizovati preko zajedničkih projekata i djelimičnog angažovanja isključivo eminentnih profesora za pojedina predavanja. Komisija je mišljenja da će se uočeni nedostaci moći relativno lako otkloniti „prevođenjem“ ove institucije u univerzitet.

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III	IV		

3.2 Generalna procjena prijavljenih studijskih programa

Naziv studijskog programa: Nivo studija: Prvi ciklus
Zahtjevi ESG standarda 1. 2) i BiH kriterija b2) , b3) , d1) i d5)

Naziv (i) izlaznog (ih) kvalifikacija: Diplomirani ekonomista, studijski program bankarstvo

Dobre strane:

U studijskom programu su korištena iskustva drugih visokoškolskih ustanova ovoga usmjerenja i program je i konceptijski i stručno dobro postavljen. U strukturi predmeta kao i načinu ovladavanja znanjem korištene su dobre prakse drugih VŠU kako sa područja Bosne i Hercegovine tako isto i iz zemalja u okruženju.

Studijski program je formalno dobro koncipiran, pogotovo kada je „startovao“ sa radom. Postoje sve tehničke pretpostavke da ova institucija dobro radi.

Loše strane:

Mišljena smo da studijski program nije nastavio da prati i da reaguje na stalne promjene u okruženju, kako u oblasti visokog obrazovanja tako i u promjeni zahtjeva korisnika znanja i stručnosti ove VŠU. Sadržaj predmeta nije usaglašavan sa navedenim promjenama tako da je pitanje kvaliteta znanja i aktuelnosti onoga što nauče upitno. To se najbolje može vidjeti iz priloženih silabusa.

Isto tako, Komisija je mišljenja da nastavno osoblje „pokriva“ previše predmeta, koji su često i iz različitih užih naučnih oblasti. Ako se na to nadoveže i pitanje njihove motivisanosti, a opet vezano za obezbjeđena sredstava, Komisija sa razlogom postavlja pitanje njihove posvećenosti poslu koji obavljaju. Visokoškolska ustanova mora biti bolje pozicionirana u okruženju, pogotovo u zemljama sa kojima se održavaju veze preko srodnih visokoškolskih ustanova. U ovom trenutku ne postoji kvalitetna saradnja od koje bi svi trebali imati koristi a najviše studenti.

Preporuke za unapređenje:

Visokoškolska ustanova mora da prati realizaciju zadataka iz Strategije razvoja za period 2013.-2017. godina. Da bi to bilo moguće mora se aktivirati „mehanizam“ za praćenje kvaliteta sa svim svojim pod-komisijama. Strategiju realizuju zaposleni na visokoškolskoj ustanovi i menadžment Ustanove mora upoznati zaposlene sa Strategijom kako bi mogao tražiti ispunjenje zadataka definisanih kroz Strategiju. Mora biti mnogo više realizacije u odnosu na formu. Forma može često da dá pogrešnu sliku o stvarnom stanju.

Mali broj studenata pohađa ovu visokoškolsku ustanovu tako da bi trebalo podići nivo kvaliteta svih elemenata da bi se podigao i nivo zainteresovanosti svršenih srednjoškolaca za upis na ovu ustanovu.

3.3 Preporuka za akreditaciju

Nakon uvida u kompletnu dostavljenu dokumentaciju, posjete visokoškolskoj ustanovi i analiziranja svih dokumenata, procedura i načina funkcionisanja visokoškolske ustanove, te sprovođenja postupka ocjenjivanja, utvrđen je sljedeći nivo ispunjenosti zahtjeva standarda i kriterijuma:

KRITERIJUMI	NIVO ISPUNJENOSTI
A1. Razvoj i strategija visokoškolske ustanove	III
A2. Upravljanje, unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta i kultura kvaliteta	III
A3. Procedure i obezbjeđenje kvaliteta studijskih programa	II
A4. Ocjenjivanje studenata	II
A5. Ljudski resursi	II
A6. Kvalitet fizičkih resursa	IV
A7. Informacioni sistemi	III
A8. Prezentacija informacija za javnost	III
A9. Međunarodna saradnja	II

Na osnovu ukupne ocjene kvaliteta Komisija daje preporuku Agenciji za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske da, u skladu sa Pravilnikom o akreditaciji VŠU RS, visokoškolskoj ustanovi Visoka škola „PRIMUS“, Gradiška uputi **pismo očekivanja na period od godinu dana**.

Članovi komisije:

Prof. dr Miladin Jovičić, predsjednik

_____

Dr Iring Wasser, član

_____

Prof. dr. Pantelija Dakić, član

_____

Bojan Tešić, član

_____

Aneks Izvještaja o eksternoj evaluaciji za:

Visoku školu PRIMUS, Gradiška

HEAARS broj: 89-11/14

Datumi posjete: 02-04.11.2014. godine i 25.01.2016.-dodatna provjera

Lokacija: Visoka škola PRIMUS, Ul. Dositejeva bb, GRADIŠKA

Komisija za eksternu evaluaciju: Prof. dr Miladin Jovičić, predsjednik, Dr Iring Wasser, Prof. dr Pantelija Dakić i Bojan Tešić.

Koordinator: Tatjana Radaković

Kriterijumi evaluacije: Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u evropskom prostoru visokog obrazovanja – ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in European Higher Education Area - European Association for Quality Assurance in Higher Education, 2009, Helsinki, 3rd edition) i Kriterijumi za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH broj: 75/10).

1.0 Podaci o visokoškolskoj ustanovi

Podaci o visokoškolskoj ustanovi:	
Naziv, adresa i e-mail adresa institucije	Visoka škola "PRIMUS" Gradiška, Adresa: Dositejeva 3, Gradiška e-mail: primus.gradiska@gmail.com
Internet adresa	http://primus-gradiska.org/
Naziv, broj i datum akta o osnivanju	Odluka o osnivanju бр. 01/06 од 01.02.2006. год.
Poresko-identifikacioni broj (PIB)	402277250000
Matični broj dodijeljen od Republičkog zavoda za statistiku	11002293
Ime, prezime i adresa (naziv i sjedište) osnivača	Ranko Bakić Adresa: Zore Kovačević br. 65, Banja Luka
Broj i datum odluke o imenovanju lica ovlašćenog za zastupanje	PR-02-02-08.2/14 od 11.01.2014. god.
Broj i datum dozvole za rad visokoškolske ustanove	Dozvola za izvođenje studijskih programa: Javna uprava, Bankarstvo i Poslovna informatika u trajanju od 3 godine, br. 07.023/602-865/08 od 11.02.2008. god. Dozvola za izvođenje studijskih programa: Javna uprava, Bankarstvo i Poslovna informatika, br. 07.023/612-147-4/10 od 06.10.2010. god. u trajanju od 4 godine i SP Marketing u trajanju od III i IV godine. Dozvola za izvođenje studijskog programa: Računarske i informacione nauke, smjer – Informacione tehnologije br. 07.023/612-5-6/11 od 22.04.2013. god. i br. 07.023/612-5-4/11 od 20.07.2012. god. Dozvola za izvođenje studijskog programa: Pravo, smjer – Javna uprava br. 07.023/612-5-6/11 od 24.09.2012. god.
Broj i datum dozvole za rad van sjedišta	Visoka škola „PRIMUS“ Gradiška nema dozvolu za rad van sjedišta.
Organizacione jedinice koje se posjećuju i odgovorna lica	Visoka škola „PRIMUS“ Gradiška nema organizacionih jedinica.
Kontakt osoba (za posjetu)	Sanita Marjanović
Broj telefona	051/816-268; 065/682-373

Prije dodatnog obima provjere, visokoškolska ustanova je predočila dokumentaciju u štampanom i elektronskom obliku na srpskom jeziku. Sastavni dio ovog aneksa izvještaja čini dokumentaciona osnova za ocjenjivanje data u Prilogu 1. Aneksa izvještaja.

Studijski program koje je visokoškolska ustanova prijavila u svrhu pregleda ispunjenosti kriterijuma za institucionalnu akreditaciju:

Program prijavljen za evaluaciju		
Naziv studijskog programa:	Nivo studija	Naziv(i) izlaznih kvalifikacija
Studijski program Bankarstvo	I ciklus	Diplomirani ekonomista, studijski program Bankarstvo

2.0 Dodatni obim ocjenjivanja na osnovu Pisma očekivanja

2.1 Prethodne aktivnosti

Na osnovu pisma očekivanja broj 89-1-1/14 od 13.01.2015., predmetnoj visokoškolskoj ustanovi je dat rok od godinu dana da unaprijedi stanje u VŠU s obzirom na najniže ocijenjene kriterije iz Izvještaja o eksternoj evaluaciji broj 89/14. Iz tog izvještaja, a na osnovu prethodno pomenutih kriterija, VŠU je zajedno sa Agencijom usaglasila Program realizacije korektivnih aktivnosti VŠ „PRIMUS“, Gradiška koji sadrži aktivnosti koje je ustanova obavezna da ispuni u roku od godinu dana, od dana izdavanja pisma očekivanja. Program realizacije korektivnih aktivnosti sadrži i obuke iz Plana obuka Agencije, koje su identifikovane kao neophodne za predstavnike VŠU, odnosno rukovodstvo i direktne učesnike u procesu obezbjeđenja kvaliteta:

- Modul 1: Koncept visokog obrazovanja prema bolonjskim principima, ECTS metodologija
- Modul 2: Interni sistem obezbjeđenja kvaliteta
- Modul 3: Donošenje, razvoj i revizija studijskih programa
- Modul 5: Eksterno osiguranje kvaliteta u evropskom prostoru visokog obrazovanja

Predstavnici visokoškolske ustanove Visoka škola „PRIMUS“, Gradiška su aktivno učestvovali i završili sva četiri modula predviđenih obuka čime je taj segment Programa realizacije korektivnih aktivnosti u potpunosti ispunjen.

Akreditacijsko vijeće Agencije za akreditaciju VŠU RS je na svojoj sjednici održanoj 15.12.2015. preporučilo da dodatni obim ocjenjivanja, godinu dana nakon izdavanja pisma očekivanja, izvrše Predsjednik komisije za eksternu evaluaciju i koordinator iz Agencije za akreditaciju VŠU RS i o tome izvijeste ostale članove Komisije.

Agencija za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske svim članovima Komisije dostavila je, u elektronskoj formi, materijal na kojem su dokumenti koje je visokoškolska ustanova Visoka škola „PRIMUS“, Gradiška dostavila kao dokaz ispunjenosti Programa realizacije korektivnih aktivnosti koji je zasnovan na preporukama iz Izvještaja o eksternoj evaluaciji Visoke škole „PRIMUS“, Gradiška, a koje se odnose na najniže ocijenjene kriterije na osnovu kojih je i proistekao ishod eksterne evaluacije, odnosno pismo očekivanja. Ostali članovi Komisije su elektronski dostavili svoje mišljenje o predloženoj dokumentaciji, kao i svoja zapažanja o svemu što treba biti predmet provjere tokom posjete.

Na sastanku održanom 25.01.2016., neposredno prije posjete VŠU, utvrđena je metodologija dodatnog ocjenjivanja, u skladu sa Pravilnikom o akreditaciji visokoškolskih ustanova.

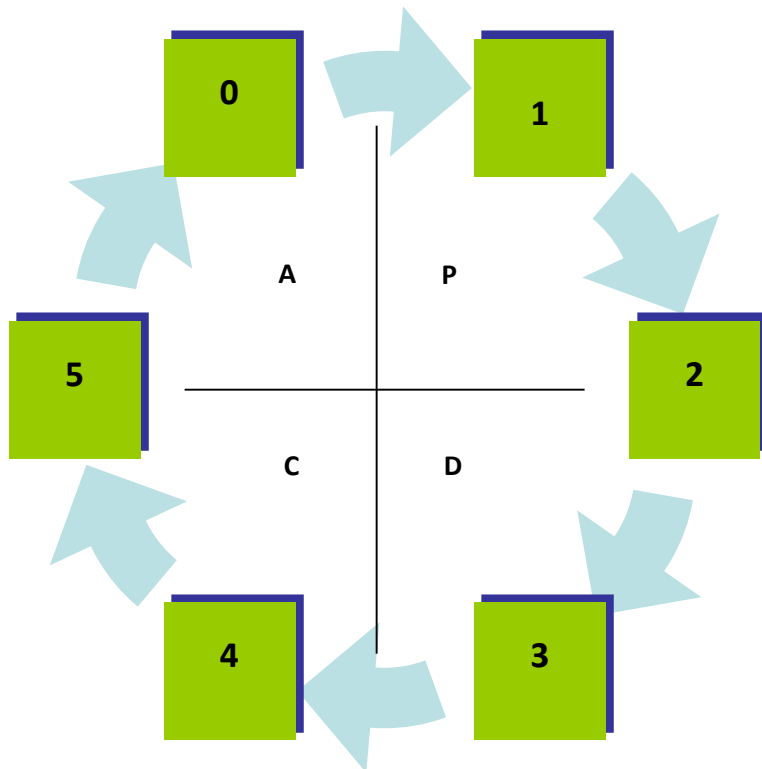
2.2 Posjeta visokoškolskoj ustanovi

Predsjednik Komisije i koordinator Komisije su dodatni obim ocjenjivanja izvršili u prisustvu predstavnika kancelarije za kvalitet Sanite Marjanović i predstavnika pravne službe Željke Savić. Tokom provjere su predloženi dokazi koji potkrepljuju prethodno dostavljenu dokumentaciju. Vođen je i zapisnik koji sadrži spisak učesnika u provjeri kao i spisak dokumentacije koja je data na uvid. Zapisnik je dostupan u arhivi Agencije, dosije Visoke škole „PRIMUS“, Gradiška kao aneks na Zapisnik sa prve posjete.

3.0 Mišljenje o ishodu eksterne evaluacije

Eksterna evaluacija je urađena provjerom nivoa ispunjenosti zahtjeva ESG standarda i Kriterijuma za akreditaciju visokoškolskih ustanova u izvođenju studijskog programa Bankarstvo u Visokoj školi „PRIMUS“, Gradiška:

Skala za ocjenjivanje se zasniva na PDCA krugu i EFQM modelu i predstavljena je na sljedeći način:

Kriterijumi za ocjenu:

0 – nema dokaza ili postoje djelimični, nepouzdana dokazi ispunjenja zahtjeva (potpuno novo ili strano u organizaciji),

1 – zahtjev je planiran – postoji samo na papiru – P (plan),

2 – zahtjev je planiran i djelimično sproveden – i na papiru i primijenjen – D (djelo),

3 – zahtjev je planiran, sproveden i prate se efekti – C (provjera),

4 – zahtjev je planiran, sproveden, prate se efekti i poredi s drugima – A (poređenje) i

5 – zahtjev je planiran, sproveden, prate se efekti i uvode stalna prilagođavanja i poboljšanja na osnovu poređenja sa najboljima.

I	VŠU ne ispunjava zahtjev	0
II	VŠU djelimično ispunjava zahtjev	1
III	VŠU pretežno ispunjava zahtjev	2 i 3
IV	VŠU u potpunosti ispunjava zahtjev	4 i 5

3.1 Ocjena kvaliteta po pojedinačnim kriterijumima

A.3 Procedure i obezbjeđenje kvaliteta studijskih programa Zahtjevi ESG standarda 1. 2) i BiH kriterija b1) , b2) i b3)						
Dobre strane: U okviru visokoškolske ustanove postoje formalno donesene procedure koje zadovoljavaju minimum kriterijuma za vrednovanje. Komisiji je dostavljena Knjiga predmeta studijskog programa Bankarstvo gdje su prezentovani silabusi za svaki predmet. Aktima je definisana zastupljenost studenata u raznim komisijama. Studentski parlament je osnovan na ustanovi. U visokoškolskoj ustanovi postoji obezbjeđenje kvaliteta studijskih programa u što se komisija i uvjerila pregledajući Knjigu predmeta studijskog programa gdje se jasno vide silabusi za svaki predmet.						
Loše strane: Komisija je mišljenja da su sadržaji predmeta „živa materija“ koju svake godine treba dopunjavati da bi se poboljšao nivo nastave. U silabusima koji su Komisiji prezentovani, ne postoji usaglašavanje na nivou godine, odnosno prije početka svake školske godine. Nije prezentovan dokaz o izmjenama studijskih programa, vrsti i sadržaju predmeta prezentovanih kroz silabuse. Nedovoljno definisani ishodi učenja. U razgovoru sa studentima komisija saznaje da studentski parlament postoji samo u aktima, a da se sva pitanja studenata rješavaju lično sa direktorom visokoškolske ustanove.						
Preporuke za unapređenje: Predmetni nastavnici redovno trebaju pratiti dešavanja u svojim naučnim oblastima i ista na vrijeme inkorporirati u silabuse predmeta koje predaju i to primijeniti u samom procesu izvođenja nastave. Procedure, akti i svi drugi dokumenti koji su „formalno“ napisani zbog akreditacije trebaju se primjenjivati kako bi studenti visokoškolske ustanove, kao i svi drugi, u kratkom periodu osjetili pomjeranje granica kvaliteta same ustanove, a kasnije i svega što proizilazi iz nje. Potrebno je da nastavnici svake godine razmotre studijski program i da konstatuju da li ima dopuna ili ne u narednoj godini.						
<u>Posjeta VŠU na dan 25.01.2016.</u> <i>Iz predočene dokumentacije tokom dodatne provjere vidljivo je da je došlo do detaljnijeg definisanja kompetencija, ciljeva i ishoda učenja. Došlo je do promjena u sadržajima pojedinih silabusa i na osnovu poređenja sa silabusima nekih predmeta iz proteklog perioda uočeni su značajni kvalitativni pomaci. Silabusi su urađeni u skladu sa definisanim standardima.</i>						
Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III	IV		

A.4 Ocjenjivanje studenata

Zahtjevi ESG standarda 1. 3) i BiH kriterija g1) i g2)

Dobre strane:

Postoji ustaljena forma polaganja ispita definisana kroz Pravilnik o ocjenjivanju i vrednovanju rada studenata. Studenti su zadovoljni prosjekom ocjena. Dosijeji svršenih studenata se uredno ažuriraju. Komisija se uvjerila u način i postupak ocjenjivanja od strane nastavnika preko priloženih pismenih ispita i seminarskih radova. Studenti su uglavnom zadovoljni kako se provode postupci ispitivanja, a posebno visinom ocjena kao i procentom prolaznosti u šta se Komisija uvjerila razgovorom sa slučajnim uzorkom studenata.

Loše strane:

Nisu definisane žalbene procedure u slučaju nezadovoljstva studenta ocjenjivanjem. Nisu objašnjene razrađene metode koje mogu opravdati prolaznost studenata 80% što je slučaj na ovoj visokoškolskoj ustanovi. Iz razgovora sa studentima Komisija je utvrdila da oni žele mnoge promjene, ali da svoje zahtjeve ne iznose jer se čak ni rezultati analiza anketa ne koriste za stalna poboljšanja, a nisu ni obavješteni o mjerama čak i kada se preduzimaju. Komisija je mišljenja da je ovakva prolaznost posledica pogrešne primjene bolonjskog procesa, koji insistira na kvalitetu, a koji je posledica stalne konekcije između nastavnika i studenata, a koji nije do kraja sproveden u ovoj instituciji. Ako uzmemo u obzir motivisanost nastavnog osoblja koja je na niskom nivou, jasno se izvlači zaključak da su prezentovani rezultati u pogledu prolaznosti i visine ocjena u velikom dijelu posledica prihvatanja „linije manjeg otpora“ od strane nastavnog osoblja.

Preporuke za unapređenje:

Revidirati sistem ocjenjivanja. Obezbjediti eksterni uvid u ocjenjivanje studenata s ciljem dobijanja što objektivnije slike o stečenim znanjima i vještinama studenata. Komisija je mišljenja da ovako visok nivo prolaznosti i prosjek ocjena, koji je prezentovan Komisiji odudara od ocijenjenih ulaznih znanja i vještina koje su svršeni srednjoškolci “ponijeli” iz srednjih škola. Komisija je uzela, metodom slučajnog uzorka, dosije studenta koji je iz srednje škole imao prosjek ocjena 2, a sad kao student ima prosjek 8. Napraviti proceduru koja će se primjenjivati u slučaju nezadovoljstva studenta ocjenjivanjem. Da bi se stekao objektivian utisak o znanju studenta potrebno je na kraju završnu ocjenu pored pismenog dijela ispita, seminarskog rada, vježbi zaključiti preko usmenog ispita studenata.

Posjeta VŠU na dan 25.01.2016

Analiza ulaznih ocjena dostavljena Ministarstvu prosvjete i kulture Republike Srpske.

Prezentovana analiza prolaznosti sudenata po rokovima kao i Odluka Senata VŠU vezano za septembarski ispitni rok.

Komisiji je prezentov i dokument: Način formiranja ocjena na ispitu za 2014/2015. godinu kao i radni zadaci i obaveze nastavnika i saradnika angažovanih u akademskoj 2014/2015. godini

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III	IV		

A.5 Ljudski resursi
Zahtjevi BiH kriterija d2) , d3) , d4) i d6)

Dobre strane:

Formalno zadovoljeni kriteriji po pitanju broja i strukture nastavnog i nenastavnog osoblja. Posvećenost nastavnog osoblja koje je stalno zaposleno je zadovoljavajuća. Ljudski resursi angažovani u ustanovi su lojalni i ističu važnu ulogu uspostavljenog sistema podučavanja. Komisiji je prezentovan izvještaj Republičke uprave za inspekcijske poslove Banja Luka, broj: 24120/ 616-229- 50- 3/ 14, od 06.06.2014. godine. Na osnovu broja upisanih studenata VŠU ima dovoljan broj nastavnog kadra za izvođenje redovne nastave.

Loše strane:

Komisija je u pojedinačnim razgovorima sa nekim od nastavnika, stekla utisak da postoji značajan nivo nezadovoljstva stalno zaposlenog nastavnog osoblja, prije svega visinom kompenzacije za uloženi napor u izvođenju nastavnog procesa. Lojalnost, po mišljenju Komisije, je posljedica prije svega nepostojanja mogućnosti izbora.

Nije izrađen sistem motivacije nastavnog osoblja, pa je za očekivati da i nivo posvećenosti tog osoblja ispunjenju postavljenih zadataka ne bude adekvatan. Dio nastavnog osoblja je angažovan na više predmeta koji u nekim dijelovima nemaju dodirnih tačaka. Shodno tome se postavlja pitanje kvaliteta nastave.

Kod nekih profesora nije ispoštovana procedura izbora nastavnog osoblja u zvanje u skladu sa zakonom o visokom obrazovanju. Uopšteno govoreći, to se direktno ne tiče ove visokoškolske ustanove jer je kod visoke škole nastavnik ili predavač i oni nemaju istu procedure izbora. Međutim, u dokumentima ove visokoškolske ustanove koriste se zvanja za svakog profesora pojedinačno. Komisija je mišljenja da to šteti ugledu visokoškolske ustanove. Studenti se žale na nedostupnost nastavnog osoblja koji su na ugovoru o dopunskom radu.

Nedovoljno stimulisanje nastavnog osoblja u pisanju naučno-istraživačkih radova.

Strani predavači nisu zastupljeni u nastavi.

Preporuke za unapređenje:

Prevesti što više nastavnog osoblja u stalni radni odnos i poboljšati dostupnost profesora angažovanih na ugovor o dopunskom radu.

Omogućiti nastavnicima da predaju predmete iz samo jedne uže naučne oblasti. Svako drugo rješenje, po pravilu prati pad kvaliteta nastave

Obezbjediti sredstva za stimulisanje nastavnog osoblja za što kvalitetniji pristup izvođenju nastave a posebno u cilju većeg učešća u naučno-istraživačkom radu.

Za pojedine stručne teme treba angažovati eminentne stručnjake iz privrede kako bi se dobilo na kvalitetu nastave.

Posjeta VŠU na dan 25.01.2016

Što se tiče aktivnosti gostujućih profesora, organizovana su predavanja i Komisiji je stavljen na uvid spisak predavanja kao i predavača u periodu 2010-2015. godine, a koji nisu angažovani u redovnom nastavnom procesu. Napravljen je ponovo uvid u izbore pojedinih profesora i može se zaključiti da je dokumentacija kompletirana, s tim da i dalje ostaje pitanje potrebne dokumentacije ili dokaza kod „preuzimanja „ izbora sa drugih visokoškolskih ustanova. Ovo je širi problem i traži sistemsko rješenje. Došlo je do značajnog poboljšanja kod usaglašavanja predmeta i njihove pripadnosti odgovarajućim užim naučnim oblastima. Na tome treba nastaviti raditi pošto je to stalni proces.

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III	IV		

A.9 Međunarodna saradnja

Zahtjevi BiH kriterija z1) , z2) i z3

Dobre strane:

U razvojnoj strategiji se spominje internacionalizacija. Strani jezici su uvedeni kao predmeti. Komisija je mišljenja da kod ljudi koji vode ovu visokoškolsku ustanovu postoji dobra volja za saradnju sa drugim zemljama, posebno sa onima iz okruženja i sa njihovim visokoškolskim ustanovama kao i privredom.

Loše strane:

Ne postoji strategija internacionalizacije, nema kancelarije za međunarodnu saradnju, nema osobe koja je zadužena samo za međunarodnu saradnju. Samim tim nema mogućnosti komparacije stečenih znanja i vještina na ovoj visokoškolskoj ustanovi i na drugim institucijama u okruženju sličnog ili istog profila. Zanemareno je učenje stranih jezika u smislu upotrebe jezika. Nije ostvarena saradnja sa nekom od međunarodnih institucija niti postoje zajednički projekti sa institucijama sa drugih prostora s ciljem razmjene nastavnika i studenata. Objašnjenje menadžmenta je da je to posljedica institucionalnog statusa ove ustanove i da će sasvim druga situacija biti kada se dovrši postupak prevođenja visoke škole u univerzitet.

Mobilnost-posjeta studenata i nastavnog osoblja drugoj VŠU traje 2-3 dana.

Preporuke za unapređenje:

Podržati sistem komunikacije na engleskom jeziku s ciljem obezbjeđenja aktivnog znanja. Osmisliti pilot projekte podučavanja na engleskom jeziku, u smislu pružanja dodatnih znanja i nastavnom kadru i studentima sto je prvi korak ka internacionalizaciji. Bilo bi dobro da se neka predavanja održe na engleskom ili nekom drugom jeziku.

Menadžment visokoškolske ustanove treba uspostaviti uzajamnu saradnju sa drugim visokoškolskim ustanovama u cilju mobilnosti nastavnog osoblja i studenata. Saradnja treba da obuhvati posjete i boravak od mjesec i više dana u drugoj visokoškolskoj ustanovi.

Međunarodnu saradnju visokoškolske ustanove isključivo organizovati preko zajedničkih projekata i djelimičnog angažovanja isključivo eminentnih profesora za pojedina predavanja. Komisija je mišljenja da će se uočeni nedostaci moći relativno lako otkloniti „prevođenjem“ ove institucije u univerzitet.

Posjeta VŠU na dan 25.01.2016

VŠU je organizovala besplatne kurseve iz engleskog jezika kako za zaposlene na VŠU tako isto i za studente. Mogućnost komuniciranja je jedan od osnovnih preduslova da bi se mogla uspostaviti saradnja između zainteresovanih strana.

Isto tako, VŠU je organizovala predavanja od strane eksperata koji nisu direktno angažovani u nastavnom procesu VŠU što je sigurno značajan pomak u odnosu na prvu posjetu Komisije.

VŠU nas je uvjerila da su nastavljenje aktivnosti na preimenovanju visoke škole u Univerzitet što će sigurno znatno olakšati međunarodnu saradnju.

Ocjena kriterija:	0	1	2	3	4	5
Nivo ispunjenosti zahtjeva:	I	II	III	IV		

3.3 Preporuka za akreditaciju

Nakon uvida u kompletnu dostavljenu dokumentaciju, posjete visokoškolskoj ustanovi i analiziranja relevantnih dokumenata, procedura i načina funkcionisanja visokoškolske ustanove u segmentima koji su nakon prve posjete bili najslabije ocijenjeni, uzimajući u obzir da osiguranje kvaliteta predstavlja stalno unapređenje performansi svih procesa ustanove, Komisija je preporučila određene mjere i aktivnosti za unapređenje osiguranja kvaliteta koje su navedene u poglavlju 3 Izvještaja i aneksa izvještaja. Na osnovu prethodnog, vrednovan je sljedeći nivo ispunjenosti zahtjeva standarda i kriterijuma koji su prethodno bili najslabije ocijenjeni:

KRITERIJUMI	NIVO ISPUNJENOSTI
A3. Procedure i obezbjeđenje kvaliteta studijskih programa	III
A4. Ocjenjivanje studenata	III
A5. Ljudski resursi	III
A9. Međunarodna saradnja	III

Na osnovu ukupnog vrednovanja kvaliteta, Komisija je utvrdila da Visoka škola „PRIMUS“, Gradiška **ispunjava uslove za izdavanje Rješenja o akreditaciji na period od pet godina** i daje preporuku Agenciji za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske da sprovede postupak.

Članovi komisije:

Prof. dr Miladin Jovičić, predsjednik

_____

Dr Iring Wasser, član

_____

Prof. dr. Pantelija Dakić, član

_____

Bojan Tešić, član

_____

U skladu sa procjenom izvođenja, od strane visokoškolske ustanove izabranog, studijskog programa, imajući u vidu detaljnu analizu rada ustanove, ocjenu stepena ispunjenosti zahtjeva standarda i kriterijuma navedenih u Izvještaju i Aneksu izvještaja o eksternoj evaluaciji Visoke škole PRIMUS, Gradiška, što je sve priosteklo iz detaljnog uvida u kompletnu dostavljenu dokumentaciju, posjete visokoškolskoj ustanovi, naknadne posjete radi dodatne provjere, kao i sprovođenja postupka ocjenjivanja, Komisija je utvrdila i u navedenom Izvještaju i Aneksu izvještaja dala sljedeći nivo ispunjenosti zahtjeva standarda i kriterijuma:

KRITERIJUMI	NIVO ISPUNJENOSTI
A1. Razvoj i strategija visokoškolske ustanove	III
A2. Upravljanje, unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta i kultura kvaliteta	III
A3. Procedure i obezbjeđenje kvaliteta studijskih programa	III
A4. Ocjenjivanje studenata	III
A5. Ljudski resursi	III
A6. Kvalitet fizičkih resursa	IV
A7. Informacioni sistemi	III
A8. Prezentacija informacija za javnost	III
A9. Međunarodna saradnja	III

Okončavanjem druge faze akreditacije, Komisija je dala i preporuku Agenciji za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske za izvršavanje treće faze akreditacije, odnosno preporuku za izdavanje rješenja o akreditaciji predmetnoj ustanovi, zasnovanu na jednoglasnoj procjeni da Visoka škola PRIMUS, Gradiška **ispunjava** uslove za akreditaciju visokoškolske ustanove i da može da se sprovede postupak izdavanja rješenja i upisa u važeće registre.

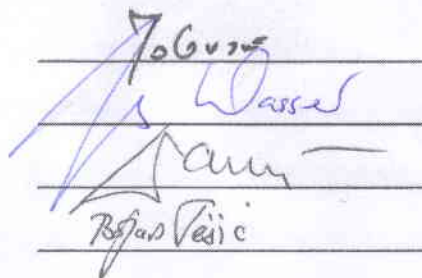
Članovi komisije:

Prof. dr Miladin Jovičić, predsjednik

Dr Iring Wasser, član

Prof. dr. Pantelija Dakić, član

Bojan Tešić, član

_____

_____

_____

_____